

فهرست آثار ابوالقاسم فیضی*

ع صادقیان

مجموعه آثار جناب ابوالقاسم فیضی اعلی الله مقامه از تنوع و تعدد قابل ملاحظه‌ای برخوردار است. در میان آنچه که طی متجاوز از نیم قرن حیات پر بار ادبی خود به رشته تحریر درآورده‌اند به احوال خادمین، مهاجرین، شرح حال متقدمین، سفرهای متعدد به شرق و غرب عالم، ترجمه کتب و مقالات گوناگون، تحریر مقالات در زمینه‌های مختلف، داستان‌های کوتاه و سرانجام به نامه‌های بی‌شماری که به دوستان سراسر جهان مخصوصاً احببای مهد امرالله نوشته‌اند، می‌توان برخورد کرد. در آغاز این فهرست تذکار چند نکته لازم به نظر می‌رسد.

۱- آثار جناب فیضی به تألیفات فارسی، ترجمه‌های فارسی، مقالات فارسی، تألیفات انگلیسی و مقالات انگلیسی تقسیم شده است.

۲- فهرست حاضر به ترتیب تاریخ انتشار آثار تنظیم شده است.

۳- بسیاری از آثار انگلیسی جناب فیضی چندین بار چه به طور مستقل و چه در نشریات مختلفه تجدید چاپ شده است ولی در این جا به ذکر اولین چاپ یا یکی از چاپ‌های اولیه آنها اکتفا شده است.

۴- غالب آثار انگلیسی جناب فیضی به زبان‌های متعدد از جمله فرانسوی، آلمانی، سوئدی، نروژی، یونانی، ایتالیایی، مالزی، تامیلی، پرتغالی، اسپانیولی، بریل و غیره ترجمه و منتشر شده است. از این ترجمه‌ها نمونه‌هایی در کتابخانه مرکز جهانی بهائی می‌توان یافت.

۵- در تحقیقی که برای تکمیل فهرست آثار فارسی جناب فیضی به عمل آمد متأسفانه به

مشخصات کامل یک اثر ایشان (دیارجون) دسترسی پیدا نشد و فقط به ذکر نام و نوع اثر اکتفا گردید.^۱
۶- در مواردی که نام ناشر کتاب ذکر نشده نشانه آن است که مؤلف یا ارادتمندانش رأساً به نشر آن کتاب اقدام کرده‌اند.

۷- اختصارات: ص = صفحه، ب = بدیع، ش = شمسی، م = مؤسسه مطبوعات امری.

الف - تألیفات فارسی

- ۱- چهار سال و نیم در نجف آباد، از اواخر سال ۹۲ ب. (در باره اقامت و تدریس مؤلف در مدرسه بهائیان نجف آباد) ۴۹ برگ، ایران، ۹۸ ب، ۱۳۲۰ ش.
- ۲- خانم ملکوت، امیلیا کالینز ۱۸۷۳-۱۹۶۲ (در باره حیات و خدمات ایادی امرالله امیلیا کالینز) طهران، م، ۵۳ ص، ۱۱۹ ب، ۱۳۴۱ ش.
- ۳- زمانه (مجموعه بیست مقاله که غالب آنها بیست سال قبل از انتشار در مجلات راه نو و جهان نو در طهران منتشر شده بود). طهران، ۱۶۶ ص، ۱۲۰ ب، ۱۳۴۲ ش.
- ۴- داستان دوستان (شرح احوال و خدمات ده نفر از مشاهیر و مهاجرین) طهران، م، ۱۱۲ ص، ۱۲۱ ب، ۱۳۴۳ ش.
- ۵- قند پارسی (شرح مسافرت امة البهاء روحیه خانم به هند و کنفرانس بین القارات دهلی نو) طهران، م، ۴۲ ص، ۱۲۱ ب، ۱۳۴۳ ش.
- ۶- پیام دوست و بهار ۱۲۰ (پیام دوست سفرنامه مؤلف به اقالیم امریکای جنوی، بهار ۱۲۰ شرح اولین کانونشن جهانی ارض اقدس و کنگره لندن) طهران، م، ۱۰۲ ص، ۱۲۲ ب، ۱۳۴۴ ش.
- ۷- زتار (مجموعه داستان‌های زتار، ساشیلا، شمشیر) طهران، ۹۸ ص، ۱۲۴ ب، ۱۳۴۶ ش.

- ۸- خطابه کنفرانس پالمو
(متن خطابه ایرادشده توسط مؤلف در کنفرانس سیسیل ایتالیا)
طهران، م، ۵۴، ص، ۱۲۶، ب، ۱۳۴۸ ش.
- ۹- کارت پستال (داستان)
طهران، ۱۰۰، ص، ۱۲۶، ب، ۱۳۴۸ ش.
- ۱۰- رنج پسر (داستان)
طهران، ۱۳۴۶ ش.
- ۱۱- نذر (داستان)
طهران، ۱۰۱، ص، ۱۳۴۹ ش.
- ۱۲- نعمة آسمانی
(شرح حیات پرافتخار کلبی آیوز Colby Ives)
طهران، م، ۱۱۱، ص، ۱۲۷، ب، ۱۳۴۹ ش.
- ۱۳- طبل سحر (داستان)
طهران، ۱۱۴، ص، ۱۳۵۰ ش.
- ۱۴- بزرگ
(شرح حیات و خدمات جناب بزرگمهر همتی علیه رضوان الله)، خط مؤلف.
آلمان غربی، ۲۴، ص، ۱۹۷۲، م، ۱۳۵۱ ش.
- ۱۵- قافله سالار بندگی
(در باره اهمّیت عهد و میثاق)
طهران، ۱۶۰، ص، ۱۳۲، ب، ۱۳۵۴ ش.
- ۱۶- امروز روز ستایش است نه آرایش
(در باره وظائف اولیّه اجباء در خدمت به امرالله)
طهران، ۱۰، ص، ۱۳۴، ب، ۱۳۵۶ ش.
- ۱۷- اسفار بحر محیط
(سفرنامه هشت ماهه مؤلف به استرالیا، نیوزیلند، هند، جزائر سلیمان و پاسیفیک، مالایا، ساموآ، فیجی)
طهران، م، ۱۰۸، ص، ۱۳۵، ب، ۱۳۵۷ ش.
- ۱۸- موهبت هجرت
(این رساله در اهمّیت مهاجرت به تقاضای لجنة ملی مهاجرت خارجه نوشته شده است)
کراچی، ۲۶، ص، ۱۳۶، ب، ۱۳۵۸ ش.

ب - ترجمه‌ها (به فارسی)

- ۱- توقیعات حضرت ولیّ امرالله خطاب به اجنای آمریکا و کانادا (۳۱-۱۹۳۰)، خطّ مؤلف. نجف آباد، ۱۲۳، ص، ۱۹۳۸، م، ۱۳۱۷ ش.
- ۲- شالوده صلح، ترجمه و تلخیص کتاب *Anatomy of Peace* تألیف Emery Reves در باره طرق حصول صلح و رفع موانع آن و ایجاد حکومت جهانی، با مقدمه مترجم. طهران، آزرندگان، ۴۹، ص، ۱۰۳، ب، ۱۳۲۵ ش (دو بار به چاپ رسیده است).
- ۳- عظمت مسلمین در اسپانیا، مؤلف ژوزف ماک کاپ اصفهان، کتابفروشی تأیید، ۲۴۶، ص، ۱۰۴، ب، ۱۳۲۶ ش.
- ۴- درگه دوست (ابواب به سوی آزادی)، ترجمه کتاب *Portals to Freedom* تألیف هوارد کلبی آیوز (در باره خاطرات مؤلف از سفر حضرت عبدالبهاء به آمریکا) طهران، م، ۳۴۱، ص، ۱۲۵، ب، ۱۳۴۷ ش.
- ۵- گوهر یکتا، ترجمه کتاب *The Priceless Pearl* تألیف حضرت امة البهاء روحیه خانم (در باره وقایع حیات حضرت ولیّ امرالله) طهران، م، ۵۰۴، ص، ۱۲۶، ب، ۱۹۶۹ م.

ج - مقالات فارسی

جناب ابوالقاسم فیضی سال‌ها با مجلات راه نو و پس از آن جهان نو که هر دو به مدیریت مرحوم حسین حجازی منتشر می‌شد همکاری داشتند و مقالات و ترجمه‌های ایشان در این دو مجله منتشر می‌شد. مرحوم حسین حجازی از دوستان صمیمی ایام تحصیل جناب فیضی در بیروت بودند. ایشان این مقالات را که حدود ۲۰ مقاله است در کتابی به نام زمانه جمع‌آوری کردند که در سال ۱۳۴۲ شمسی در طهران به چاپ رسید.

عناوین مقالات چنین است:

۱- «تعریف زمانه».

۲- «با زمانه به جلو بروید».

۳- «زمانه ترا ندا می‌کند».

۴- «تحولات زمانه».

۵- «تولّد جهانی جدید».

۶- «اخلاق».

- ۷- «شاه و جام، ایرج و شیلا».
- ۸- «زهره و منوچهر، ایرج و شکسپیر».
- ۹- «شیلا».
- ۱۰- «به ناله‌های سربازان گوش دهید».
- ۱۱- «تیتانیک».
- ۱۲- «خانهٔ "تاک آج"».
- ۱۳- «این مرد را بشناسید».
- ۱۴- «در بلندترین قلّهٔ جهان».
- ۱۵- «بیک جوان».
- ۱۶- «مروارید».
- ۱۷- «کولی‌های غیب‌گو».
- ۱۸- «نخستین کاشف میکرب».
- ۱۹- «پاستور».
- ۲۰- «مادرم... ای مادرم».

* * *

قسمت اعظم مقالات امری جناب فیضی که در مواضع مختلفه نوشته یا ترجمه شده در سال‌های مختلف مجلهٔ آهنگ بدیع به چاپ رسیده است که صورت تفصیلی آن ذیلاً درج می‌شود: (بعد از عنوان، شماره و سال مجله و در آخر سال انتشار می‌آید).

- ۱- «وفای شمع را نازم...»، ۳، اول، ۱۳۲۴ ش.
- ۲- «شرح حال دکتر اسلمنت» (ترجمه)، ۱۰، اول، ۱۳۲۵ ش.
- ۳- «تشکیلات امروزی دیانت بهائی» (ترجمه)، ۱۷-۱۸-۱۹، اول، ۱۳۲۵ ش.
- ۴- «اولین سنگ بنای مشرق‌الاذکار» (ترجمه)، ۲، دوم، ۱۰۳ ب.
- ۵- «توماس بریک ویل» (ترجمه)، ۳، دوم، ۱۰۳ ب.
- ۶- «بهترین طریقهٔ تبلیغ» (ترجمه)، ۴، دوم، ۱۰۳ ب.
- ۷- «مقام ناشین نفحات الله»، ۷، دوم، ۱۰۳ ب.
- ۸- «چشم حقیقت» (ترجمه)، ۸، دوم، ۱۰۴ ب.
- ۹- «جریراتی منعتی...»، ۷، سوم، ۱۰۵ ب.
- ۱۰- «داستان‌هایی از جلوهٔ کوکب میثاق» (ترجمه)، ۱۱، سوم، ۱۰۵ ب.
- ۱۱- «از یک نامه»، ۴، پانزدهم، ۱۱۷ ب.
- ۱۲- «جانم فدای احباب»، ۱۱، پانزدهم، ۱۱۷ ب.

- ۱۳- «از شاهرود تا پروجیا»، ۱۲، پانزدهم، ۱۱۷ ب.
- ۱۴- «از دفتر هجرت»، ۶، شانزدهم، ۱۱۸ ب.
- ۱۵- «قسمتی از نامه جناب فیضی»، ۶، شانزدهم، ۱۱۸ ب.
- ۱۶- «نمونه‌ای از خلوص و وفا»، ۸-۹، شانزدهم، ۱۱۸ ب.
- ۱۷- «مهاجر»، ۱۲، شانزدهم، ۱۱۸ ب.
- ۱۸- «بدیع»، ۲، هفدهم، ۱۱۹ ب.
- ۱۹- «خلیل قمر»، ۶، نوزدهم، ۱۲۱ ب.
- ۲۰- «استاد اسماعیل عبودیت»، ۷-۸، نوزدهم، ۱۲۱ ب.
- ۲۱- «خاطرات سفر ایران»، ۸، بیستم، ۱۲۲ ب.
- ۲۲- «زیارت کوی محبوب»، ۶-۷، بیست و دوم، ۱۲۴ ب.
- ۲۳- «خادم برازنده امرالله - دکتر لطف الله حکیم»، ۹-۱۰، بیست و سوم، ۱۲۵ ب.
- ۲۴- «خانه تاک»، ۹-۱۰، بیست و چهارم، ۱۲۶ ب.
- ۲۵- «شرح حال جناب کلبی آیوز»، ۱-۲، بیست و پنجم، ۱۲۷ ب.
- ۲۶- «گل‌ها به سوی عکّا»، ۱-۲، بیست و پنجم، ۱۲۷ ب.
- ۲۷- «نامه»، ۱، بیست و ششم، ۱۲۸ ب.
- ۲۸- «بزرگ»، ۵-۹، بیست و هفتم، ۱۲۹ ب.
- ۲۹- «در بلندترین نقطه جهان»، ۳-۴، بیست و هفتم، ۱۲۹ ب.
- ۳۰- «دو قسمت از نامه‌های جناب فیضی»، ۱-۲، سی ام، ۱۳۲ ب.
- ۳۱- «عالم از ناله عشاق...»، ۹-۱۰، سی ام، ۱۳۲ ب.
- ۳۲- «اگر می‌خواهید نویسنده شوید»، ۱۱-۱۲، سی ام، ۱۳۲ ب.
- ۳۳- «دکتر لطف‌الله حکیم»، ۱-۲، سی و یکم، ۱۳۳ ب.
- ۳۴- «هل من ناصر ینصرنی»، ۳-۴، سی و یکم، ۱۳۳ ب.

د - تألیفات انگلیسی

اختصارات: GR = George Ronald; KP = Kalimát Press; cm = centimeter; pp = pages;

BPT = Bahá'í Publishing Trust

1- *A Village Scriptorium Isfahan*, 1939, 15 pp, photocopy.

2- *A Flame of Fire: The Story of the Tablet of Ahmad*, New Delhi, BPT, 1969, 50 pp, 23 cm.

3- *Bahá'í Lessons*, NSA Australia, 1969, 50 pp, 27 cm.

- 4- *From Adrianople to 'Akká*, London, BPT, 1969, 32 pp, 16 cm.
- 5- *Longing* (one act play in three parts), nd, 7 pp, photocopy.
- 6- *The Narcissus to 'Akká*, New Delhi, BPT, 1970, 17 pp, 21 cm.
- 7- *Three Meditations on the Eve of November the Fourth*, London, BPT, 1970, 32 pp, 16 cm.
- 8- *The Heavenly Army*, NSA Canada, 1971, 40 pp, 29 cm.
- 9- *Our Precious Trust*, New Delhi, BPT, 1975, 28 pp, 22 cm.
- 10- *The Wonder Lamp*, New Delhi, BPT, 1975, 23 pp, 21 cm.
- 11- *The Role of Women in the New World Order*, LSA Mayaguez, 1975, 9 pp, 28 cm.
- 12- *The Prince of Martyrs: A Brief Account of the Imám Ḥusayn*, Oxford, GR, 1977, 68 pp, 19 cm.^۲
- 13- *Milly: A Tribute to the Hand of the Cause of God Amelia E. Collins*, Oxford, GR, 1977, 41 pp, 19 cm.
- 14- *Stories from the Delight of Hearts: The Memoirs of Ḥájí Mírzá Ḥaydar-'Alí*, Los Angeles, KP, 1980, 168 pp, 22 cm.
- 15- *A Gift of Love Offered to the Greatest Holy Leaf*, copyright by Gloria Faizi, 1982, 39 pp, 21 cm.
- 16- *Commentary on the Kitáb-i-Aqdas*, New Delhi, 1987, 6 pp, 30 cm.
- 17- *Explanation of the Symbol of the Greatest Name*, New Delhi, BPT, nd, 20 pp, 20 cm.

ه - مقالات انگلیسی

جناب فیضی سال‌ها مقالاتی در مواضع مختلفه به انگلیسی می‌نوشتند که در نشریات بهائیان آمریکا، کانادا، انگلستان و استرالیا به چاپ می‌رسیده و تهیهٔ فهرست کامل آن محتاج وقت بیشتری است.

یادداشت‌ها

* نقل از مجله پیام بهائی، شماره ۱۳۲، نوامبر ۱۹۹۰ میلادی، تجدید چاپ در مجموعه به یاد دوست، ناشر محفل روحانی ملی بهائیان امریکا، ۱۵۵ بدیع.

۱- در مورد این کتاب در چندین نامه اشاراتی به یکی از دوستانشان فرموده‌اند: «... و نیز داستانی کوچک به فارسی چرک‌نویس دارم شاید در تحت عنوان دیار جنون درآید... مدتی طول می‌کشد تا پاک‌نویس شود. امید است خداوند قوتی عنایت فرماید تا این امور ناتمام قبل از اتمام عمر به اتمام برسد...»
از نامه مورخ ۱۶ اوت ۱۹۷۶: «در این ایام مشغول تکمیل داستانی هستم که از عنوانش گمان خواهید فرمود سرگذشت خود حقیر است. نامش دیار جنون است که از شعر حضرت نعیم گرفته شده: "خوشا ممالک عشق و خوشا دیار جنون". اسمش داستان است ولی حاوی مطالبی است که انسان می‌خواهد با جوانان عصر حاضر در میان گذارد. جریان دو زندگی است. یکی در کمال لطافت و صفا و دیگری در ببحوحه شرارت و ظلمت. این دو جریان در طول داستان از اول تا آخر جلو می‌آیند، گاهی تصادمات حاصل می‌شود و در پایان هر دو در هم مدغم می‌گردند مانند دجله و فرات که شط العرب می‌گردند. ولی امیدوارم به بی‌خاصیتی و بی‌نمکی شط العرب نشود. اگر وسیله داشتم و کمی رو داشتم برای ملاحظه آن عزیز می‌فرستادم ولی حضرت افنان که از کنفرانس به این ارض تشریف می‌آورند فرموده‌اند می‌خواهند این نسخه را ببرند و به چاپ برسانند و قول دادم. دیگر وقت و فرصت مرور و تصحیح و اعطای اقتراحات آن عزیز برای حقیر نمی‌ماند. ولی امیدوارم ادعیه شما همراه باشد.»

از نامه ۲۵ ژوئن ۱۹۷۸: «دیار جنون به نظر خودم خوب از آب درآمد. امیر کبیر داوطلب چاپ شد. بعد از مدتی خبر داد که به واسطه انقلابی در آموزش کتاب‌ها زیر و رو شده و این نسخه گم شده است. جناب ابوالقاسم افنان از شیراز تشریف بردند طهران و از زیر کتاب‌ها نسخه را درآوردند، دو سال است که مانده است...»
این کتاب به لطف دوستان فیضی در ایران تا پای چاپ هم رفت ولی هرگز منتشر نشد. نسخه‌ای از آن موجود است که امیدواریم روزی نشر شود و به دست دوستان آناش برسد. (پیام بهائی)

۲- در نامه‌ای به یکی از دوستانشان در مورد این کتاب چنین می‌نویسند: «بنده در این ایام - چون مستحضر شدید به عرض می‌رسانم - مشغول نوشتن مقاله‌ای نسبتاً مفصل در باره امام حسین هستم زیرا مراجعه به نام مبارک ایشان در الواح و آثار بسیار و قاطبه عزیزان غیر شیعه درست اطلاعی ندارند و حضرات شیعه هم آنچه می‌دانند از حقیقت دور است و متأسفانه مورخین غرب اکثر مراجعه به منابع سنی نموده‌اند یا مبلغین مسیحی بوده‌اند که شریعت حضرت رسول را از بیخ و بن اراده کرده‌اند که براندازند. فقط چند مرجع نسبتاً خوب هست و پس از مطالعه در حدود سه ماه این مقاله در حدود چهل صفحه تهیه شده که حال مشغول ماشین کردن آن هستند تا دو سه بار تصحیح کنم شاید مورد قبول واقع شود. یکی از مراجع همان گیبون Gibbon شهریر است که در گوهر یکتا ذکر او رفته است (ص ۶۲) که عجیب در این مورد با کمال قوت و صراحت بیان می‌دارد که جانشین حضرت رسول کسی اعظم و انبب از علی نبود و حق او را غصب کردند. دیگر کتاب فلیپ حتی است که نسبتاً خوب است. اسم کتابش این است: Philip Hitti: *The Arabs*. کتاب دیگر اینست: Ameer Ali: *A Short History of the Saracens* که مدت‌ها قبل آن را مطالعه کرده‌ام و امروز سفارش داده‌ام از انگلستان بفرستند که درست جملات او را بنویسم و آخر محرق القلوب است که در زندان ماکو حضور حضرت اعلی خوانده می‌شده است.»